

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aristophanis Comoediae Undecim

Graece Et Latine, Ad fidem optimorum Codicum MSS. emendatae cum nova octo Comoediarum interpretatione Latina, & notis ad singulas ineditis Stephani Bergleri nec non Caroli Andreae Dukeri ad quatuor priores. Accedunt Deperditarum Comoediarum Fragmenta, A Theod. Cantero Et Gul. Coddæo Collecta, ...

Aristophanes

Lugduni Batavorum, MDCCLX

Actus secundi scena prima

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1094](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1094)

ACTUS SECUNDI

ΔΙΟΝΥΣΟΣ, ΞΑΝΘΙΑΣ, ΑΙΑΚΟΣ.

- ΔΙΟΝ. **Α**γε δὴ τίνα πρόπον ἔθυσαν κόψω; τίνα;
 Πᾶς εἰθὰδ' ἄρα κόπῃσιν οἱ πικρῆλοι;
 465 ΞΑΝΘ. Οὐ μὴ διατρέψῃς, ἀλλὰ γύσσαι ἔθυσας,
 Καθ' Ἡρακλῆα τὸ γῆμα καὶ τὸ λῆμ' ἔχων.
 ΔΙΟΝ. Πᾶϊ, πᾶϊ. ΑΙΑΚ. Τίς εἶτ' ὦ;
 ΔΙΟΝ. Ἡρακλῆς ὁ κρεστέρης.
 ΑΙΑΚ. ὦ βδελυρὲ, κἀναίχωντε, καὶ πολυμῆρὲ σὺ,
 Καὶ μιάρῃ, καὶ παμμίαρῃ, καὶ μιάρωτατῃ,
 470 Ὅς τ' κύν' ἡμῶν ἐξελάσας ἔθυσεν Κέρβερον,
 Ἀπῆξαι ἄγχιον, κἀποδρᾶς ὄχθῃ λαβῶν,
 Ὅν ἐγὼ Φίλαπτον ἀλλὰ νῦν ἔχῃ μίσητον,
 Τοῖα Στυγὸς σε μελανοκάρδιον πέτρα,
 Ἀχερόντιός τε σκοπέλον αἱματοσαγῆς,
 475 Φεγγῆσι. Κωκυτῆ τε οὐδὲδρομοὶ κίνες,
 Ἐχιδνά θ' ἑκατοντακέφαλον, ἢ τὰ σπλάγχχια σὺ
 Διασπαράξῃ, πλθυμόνων τ' ἀνάψῃ
 Ταρτησία μύρανα· τὼ νεφρῶ δέ σε
 Αὐτοῖσιν εἰτέροισιν ἡματωμῆν,
 480 Διασπάσον· Γοργόνες Τιθεάσια·
 Ἐφ' ἃς ἐγὼ δρομαῖον ὀρμήσω πόδα.
 ΞΑΝΘ. Οὐτ' ὦ, τί δίδραχας; ΔΙΟΝ. Ἐγλήχουδα. κἀλήθ' ἑοῦ.
 ΞΑΝΘ. ὦ καταγάλατ', ἔκην ἀναθήσῃ ταχῆ,
 Πλὴν πινά σ' ἰδεῖν ἀλλότριον; ΔΙΟΝ. Ἄμ' ὠρακῶ.
 485 Ἄμ' οἴσεσθε τὸ κρεδίον με σποχίαν.

ΞΑΝΘ.

vf. 465. Γύσαι ἔθυσας] Per Synecdochen speciei pro genere gustare ponitur pro tangere, experiri. He-lychius: γύσασθαι, πειράσθαι, ἀψασθαι. Sophocles in Trachiniis vf. 1099. μύχθων μυρίων ἡγυσάμεν· labores innumerabiles expertus sum. Ubi Scholia: ἐπειράθων, πειράθων ἔχων. Pindarus Nemeorum VI. vf. 40. οἴτε πόνων ἡγυσάμεν, qui labores attigerunt. & Nemeorum III. vf. 67. μυρίαν δ' ἀρετῶν ἀπέλει νῶ γυσίαν· Plurimas virtutes inefficaci mente attingit. ubi Scholia: πολλῶν ἀρετῶν ἀπέλει ἀπῆξται.

vf. 466. Καθ' Ἡρακλῆα — τὸ λῆμ' ἔχων] Infra vf. 503. κἀλὰ σὲ τὸ λῆμ' ἔχων.

vf. 468. ΑΙΑ.] Aeacus est Janitor Plutonis & servus; apud Lucianum in Dial. Menippi, Aeaci, Pythagorae &c. Menippus ad Aeacum dicit: οἶδα ταῦτα,

καὶ σὲ ὅτι πολυμῆρῃς· Novī haec, & te scio esse Janitorem: hic in Ranis vf. 749. introducitur tanquam servus & servili ingenio praeditus. Iste hoc loco aperuit ostium, Baccho pulsante: cumque audiret, & ex habitu conjiceret eum esse Herculeum, qui Cerberum olim rapuerat, vehementer ipsum increpat & vult poenas sumere.

Ibid. & seq. ὦ βδελυρῆ] Non magis humaniter excipit deorum famulus Trvgaeum, cui ostium pulsanti aperuerat in Pace vf. 182. ὦ μιάρῃ, καὶ πολυμῆρῃ, κἀναίχωντῃ σὺ, καὶ μιάρῃ, καὶ παμμίαρῃ, καὶ μιάρωτατῃ· παρὸν δὲ ἀνάλθε, ὃ μισρὸν μιάρωτατῃ.

vf. 472. Νῦν ἔχῃ μίσητον] Scholiastes: ἀντὶ τῆς, μίσητον ἑλλοθῆ· Pro, medius comprehensus es. Comicus in Ecclef. vf. 260. μίση γὰρ εἰδίποτε λαφθάσμεν. Est meta-

phor.

S C E N A P R I M A.

BACCHUS, XANTHIAS, AEACUS.

BACCH. Agedum quomodo januam pulsabo? quomodo?
Quonam hic modo pulsant hujus loci homines?

465 XANTH. Ne conteras, sed gusta januam,

Quippe qui Herculis ornatum & animum habes.

BACCH. Puer, puer! AEAC. Quis iste? BACCH. Hercules ille fortis.

AEAC. ô Execrande, & impudens, & audax,

Et impure & perimpure, & impurissime,

470 Qui canem nostrum Cerberum protractum

Abegisti obtorto collo, & aufugisti postquam eum accepisses,

Quem ego custodiebam. sed nunc medius teneris.

Talis te Stygis atra petra

Et Acherontius scopulus sanguine manans

475 Asservant, & Cocyti circumcursantes canes,

Dracoque centiceps, qui viscera tua

Difcerpet: pulmonesque tuos arripiet.

Tartesia muraena: renes vero tuos.

Cruentatos, una cum ipsis intestinis.

480 Distrahent Gorgones Tithrasiaë:

Ad quas accersendas cursum incitabo.

XANTH. Heus tu quid fecisti. BACCH. Cacavi: voca deum.

XANTH. Homo ridicule, nonne cito surges

Priusquam aliquis te videat alienus? BACCH. Sed animi deliquium patior.

485 Verum fer ad cor meum spongiam.

XANTH.

phora ab athleticis, ut Scholiastes cit. vid. ad Nubes vl. 1053.

vl. 473. & seqq. Πίτρα. — Ἐχιδνα ἔστι τὴν
σποδὶλιν αὐτὴν διωστὰς ἔχει, πλουμίαν τὴν ἀνδραφίαν.] Sine
dubio imitatus est Sophocles in Trachiniis locum, quem
adducam: οἷα φοινίας ἰχθύος ἰχθύος ἰός ἀεὶ ἰδαίνουτο,
ἐπὶ οὐτὰ δὲ βύσσου, — καὶ διὰ τὸν σπαραγμὸν αὐτῶν
πνευμάτων ἀνδραφάτο· μὲν γὰρ πῶς οὐ — ἰπλίη περὶ
ἀμφικλυσθῆν ἐν πύλῃ πύτραν· deinde cruentae hostilis Echid-
nae venenum cum eum depasceretur; ibi tum clamabat: ἔ
dolorifica convulsio pulmones ejus invadebat: prehendens
autem eum pede allidit petras, quam maris fludus undique
feriunt. Habentur ibi haec verba vl. 780. 789. & seqq.

vl. 478. Ταρτησία Μύρανα] Propterea autem videtur
mibi mentionem hic facere muraenae, quia haec cum

echidna i. e. vipera creditur coire, de qua paulo an-
te loquebatur; vid. Athenaeum VII. p. 312. Vocat au-
tem eam Tartesiam, quia illae in pretio erant; Pollux
VI. cap. 10. παρὰ τοῖς παλαιῖς εὐδοκίμων μύρανα ἐκ
πορθητῶν καὶ μύρανα Ταρτησία· alludens simul, ut pu-
to, ad vocem Tartarus.

vl. 480. Τιβράσιον] Τίβρατις est pagus Atticus, unde
Τιβράσιον· teste Stephano Byz. Sed mihi videtur hic
etiam alludere ad verbum Ἐπείρασιον, quod exponitur a
Suida: ταρακασίον, ἐπεχλαίον, ὑπασίον, κινεῖον· ut dicantur
Τιβράσιον quasi Ἐπείρασιον.

vl. 485. σποδὶλιν] Nempe aquosam spongiam; in
Vespis vl. 989. ubi etiam aliquis animae deliquium pa-
titur: οἶμος πῶ ἑδ' ὕδατος.

- ΞΑΝΘ. Ἴδ' λαβέ. ΔΙΟΝ. Πρόσθε, πῦ' ἦν; ΞΑΝΘ. ὦ ἤστυ θεοί!
 Ἐνταῦθ' ἔχεις τ' καρδίαν; ΔΙΟΝ. Δείσασα γ'
 εἰς τ' ἄνω με κοιλίαν καθεύρηπυσεν.
 ΞΑΝΘ. ὦ δειλότατε θεῶν σὺ κἀνθρώπων! ΔΙΟΝ. Ἐγώ;
 490 Πῶς δειλός, ὅς τις σπογγίαν ἤτησά σε;
 Οὐκὲν ἔπερθε ταῦτ' εἰργάσατ' ἀνήγ. ΞΑΝΘ. Ἀμὰ πῖ;
 ΔΙΟΝ. Κατέκειτ' ἀν' ὄσφραυνόμυθον, εἴτ' ἄφ' δειλός ἴω.
 Ἐγὼ δ' ἀνέστ' ἢ, ἢ ἄροσέτ' ἀπεψοσάμην.
 ΞΑΝΘ. Ἀνδρείά γ', ὦ Πόσειδον. ΔΙΟΝ. Οἶμαι νῆ Δία.
 495 Σὺ δ' οὐκ ἔδεισας τ' φόρον τ' ῥημάτων,
 Καὶ τὰς ἀπειλὰς; ΞΑΝΘ. Οὐ μὰ Δί', ἐδ' ἐφρόντισα.
 ΔΙΟΝ. Ἴθι νῦν ἐπειδὴ λημαπῆς, κἀνδρεῖθ' εἰ,
 Σὺ μὲ γένε' ἄνω, τὸ ῥόπαλον τρετὶ λαβὼν,
 Καὶ τ' λεοντήν, εἴτ' ἀφοβόσπλαγχθ' εἰ.
 500 Ἐγὼ δ' ἔσομαι σοι σκευοφόροθ' ἐν τῷ μέρῃ.
 ΞΑΝΘ. Φέρε δὴ ταχέως αὐτ'· ἢ γὰρ ἀλλὰ πειτέον.
 Καὶ βλεψὸν εἰς τ' Ἡρακλειοξανθίαν,
 εἰ δειλός ἔσομαι, ἢ κτ' σὲ τὸ λῆμ' ἔχων.
 ΔΙΟΝ. Μὰ Δί' ἀλλ' ἀληθῶς οὐκ Μελίτης μαστιγίας.
 505 Φέρε νῦν, ἐγὼ τὰ φώματ' αἴρωμαι ταδί.

A C T U S S E C U N D I

Τρίμετροι.

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ ΠΕΡΣΕΦΟΝΗΣ, ΔΙΟΝΥΣΟΣ, ΞΑΝΘΙΑΣ.

ὦ φίλταθ' ἦκεις Ἡράκλεις; δεῦρ' εἴσθι.
 Ἦ γὰρ θεός, σ' ὡς ἐπέθεθ' ἦκοντ', βυθίως
 Ἐπέθεν ἄστ' ἦψε κατεκλιῶν χύτρας
 Ἐτίς δὲ ἦ τρεῖς βῆν ἀπηνθεακί' ὄλοι.

Πλα-

vf. 496. Οὐ μὰ Δί' ἐδ' ἐφρόντισα] Ita & in Pluto
 vf. 704.

vf. 500. Ἐσομαι σοι σκευοφόροθ' ἐν τῷ μέρῃ] Supra,
 vf. 32. ἐν τῷ μέρῃ — σὺ φέρε.

vf. 503. Κατὰ σὲ τὸ λῆμ' ἔχων] Supra, vf. 466. κατ'
 Ἡρακλῆα τὸ σῆμα καὶ τὸ λῆμ' ἔχων.

vf. 504. Ὁ ἐν Μελίτης μαστιγίας] Melite est pagus
 Atticus, ubi fertur fuisse Herculis facellum, dixit au-
 tem μαστιγίας pro Ἡρακλῆις, quia servus mastigia gere-

bat habitum Herculis. Quidam putarunt hic rideri Cal-
 liam Hipponici F. in Melite habitantem, ut qui Ioni-
 nina sit usus in bello ut Hercules; de quo & supra,
 vf. 426. καὶ Καλλίαν γὰρ φασὶ τῆτον ἢ Ἰαποβίου κύσθε
 λεοντῆν ναυμαχεῖν ἐνημμένον. Ex Scholiis.

vf. 506. Θε.] i. e. Θεράπινα. Prodit ancilla, quae
 Herculem istum invitat ad omnis generis lautitias, quas
 ei paraverit Ditis Domina audito illius adventu.

vf. 505. Αἴρωμαι] Ita Edd. pristinae; non αἴρωμαι.
 vf. 508.

- XANTH. En! accipe. BACCH. Admove, ubi est? XANTH. Dii boni!
 Hic habes cor? BACCH. Nam prae metu
 In inferiorem ventrem descendit.
 O timidissime deorum tum atque hominum. BACCH. Ego?
 490 Quomodo timidus essem, qui spongiam a te petii?
 Nemo sane alius hoc fecisset. XANTH. Quid vero fecisset?
 BACCH. Jacuisset ibi olfaciens, si timidus fuisset.
 Ego autem surrexi, & ad haec absterfi nates.
 XANTH. Fortia sane facta, ô Neptune. BACCH. Ita profecto arbitror.
 495 At tu nonne timebas strepitum verborum
 Et minas? XANTH. Nihili feci, ita me Jupiter amet.
 BACCH. Age nunc, quandoquidem animosus & fortis es,
 Tu fias ego, clava ista sumta,
 Et leonina pelle, si nullus timor viscera tua tangit;
 500 Ego vero in partem ero tibi bajulus.
 XANTH. Cedo ea celeriter; mos enim gerendus est:
 Et adspice Herculeum Xanthiam,
 An timidus futurus sim, & tui similem habiturus animum.
 BACCH. Non profecto talis videris, sed revera ille Melitensis mastigia.
 505 Agedum, ego stragula tollam ista.

SCENA SECUNDA.

Trimetri.

FAMULA PROSERPINAЕ, BACCHUS, XANTHIAS.

FAM. O charissime Hercules venistine? Huc ingredi.
 Nam dea ut audiverat te venisse, statim
 Pinsebat panes: ferverefecit leguminum freforum ollas,
 Et pultis duas aut tres: bovem affavit integrum:

Pla-

vf. 508. Ἡ δὲ κατερίων χύτρας] Epicharmus apud Athenaeum IV. p. 158. χύτραν δὲ οὐκ ἔστι. Ollam autem lentis coxit. Ita enim ibi legendum videtur pro χύτρα — ἡ δὲ. Noster in Ecclesiast. vf. 340. χύτρας ἔντες ἔσει. Vide in Vespis vf. 239.

Ibid. κατερίων] Ἄ κατερίων, quod de mola dicitur frangente fruges. In Vespis vf. 647. μύλον ἀγαθὸν ἄρα ζῆλον σοὶ καὶ νέκροτον — ἄτις δὲ καὶ ἔμειν θυμὸν κατερίων. ubi Scholia: καλαβρύση. Verbo κατε-

ρίων respondet Latinum *frondeo*, sive *frendo*: & nomini κατερίων nomen *frusta*. Glossae: *frondeo*, *frusta*.

vf. 509. Ἐντες] Lentem coquit Proserpina in adventum Herculis, quia scit eum valde delectari lente; supra, vf. 62. Bacchus ad eum dicebat: ἄρα ποτ' ἔπειθ' ἔμυσας ἑξαίθεος ἔντες; cui respondet: ἔντες; βασιλεῖ μου καὶ ἐν τῷ βίῳ.

Ibid. Βῶν — ὄλον] In Acharn. vf. 25. παρατίθῃ ἄνθρωπον ἔντες ἐν πρῶτῳ βῶν.